

KOMETEN

Månehaloen d. 21. januar, sét gennem et fiskeøje

NR. 1.

11. ÅRGANG

Februar/Marts

2008

Midtjysk Astronomiforening

Formand: Tonni Thorsager

Kragelund Møllevvej 25, 8600 Silkeborg, tlf: 8686 7142

e-mail: tontho@mail.dk

Næstformand: Martin Krabbe Sillasen

Peter Svinths Vej 96, 7442 Engesvang, tlf: 8686 4414

e-mail: msil@viauc.dk

Kasserer: Ole Skov Hansen

Lyngvej 36, Kølvrå, 7470 Karup, tlf. 9710 2438

e-mail: osh@nlc-web.dk

Sekretær: Jean Laursen

Søbjergvej 58, 7430 Ikast, tlf: 9715 6881

Medlem: Hans Kjeldsen

Karupvej 1, 7442 Engesvang, tlf: 8686 5013

e-mail: hans@phys.au.dk

Medlem: John Yde

Aabenraavej 54, 8600 Silkeborg, tlf: 8680 5415

e-mail: yde@oncable.dk

Medlem: Lars Zielke

Bonnestrupparken 60, 7500 Holstebro, tlf. 9740 4715

email: zielke@nightsky.dk

Medlemsbladet "Kometen" udkommer 6 gange årligt – i starten af de lige måneder.
Deadline er d. 20. i ulige måneder. Alt stof sendes via e-mail eller brev til Bent Tvermose.
Alle opfordres til at komme med indlæg, spørgsmål, tegninger, vitser, links m.m., så bladet
kan blive så varieret som muligt.

Kometens redaktør: Bent Tvermose

Remmevej 7, 7430 Ikast, tlf. 2871 9390

Obs: ny email: bent.tvermose@skolekom.dk

HUSK OGSÅ FORENINGENS HJEMMESIDE:

<http://www.midtjyskastro.dk/>

Meddelelser fra kassereren!

Betaling af kontingent for 2008

Betaling bedes foretaget senest 4. marts ved brug af fremsendte girokort, eller som betaling via NETBANK til Danske Bank i Karup.

Ved netbank-kontooverførsel:

Reg.nr. : 4772

Konto 4772482876

(Husk at anføre medlemsnummer eller navn)

Flyttet eller skiftet E-Mail adresse!

For at sikre at "Kometen" ikke forsinkes på grund af adresseændring - giv meddelelse om adresseændring til kassereren.

Har du fået anskaffet en e-mail adresse eller skiftet den gamle ud og gerne vil kontaktes af MAF - så send en mail til på [OSH@NLC-WEB.DK].

Med venlig hilsen

Kassereren

Ole S. Hansen, Lyngvej 36, Kølvrå, 7470 Karup J.

VELKOMMEN TIL NYE MEDLEMMER

Birthe Petersen
Ørnsøvej 42
8600 Silkeborg

Bent Abildskov Nielsen
Lyngbygade 97
8600 Silkeborg

Hans Rasmussen
Egerisvej 37 3th
7800 Skive

Referat af generalforsamlingen i MAF d. 30.01.08

Tonni bød velkommen til årets generalforsamling og gik over til første pkt. på dagsordenen.

1) Hans Kjeldsen blev valgt til dirigent og kunne konstatere at generalforsamlingen var lovligt varslet i flg. Vedtægterne. Jean Laursen blev valgt til referent

2) Tonni aflagde formandsberetningen for 2007 - efterfulgt af stor applaus.
(se beretningen her i Kometen)

Tonni sluttede med at konstatere, at teleskopet til Cassiopeia nu endelig er repareret og at vi nu snart kan komme i gang med kurserne til betjening af teleskopet og hytten.

Desuden opfordrede Tonni medlemmerne til at bestille nogle af foreningens trøjer med MAF-logo. Der blev spurgt til muligheden for kun at købe logoet og selv lægge trøje til. (denne mulighed undersøges)

Der var lidt debat om medlemstallet. Medlemstallet ser ud til at have stabiliseret sig omkring de 100. Var i 2007 på 106 medlemmer, men har tidligere været nede på 84 og oppe på næsten 120. Medlemmerne af Teleskop og Teknik- gruppen opfordrede de øvrige medlemmer af MAF til at komme til obs.-aftener.

Hans redegjorde kort for aktiviteterne for 2008, herunder for turen til Sierra Nevada i uge 44.

Pga. større udgifter til forsendelse har bestyrelsen besluttet at Kometen ikke udsendes i juni/juli da foreningen alligevel har sommerpause på dette tidspunkt.

John Yde foreslog, at Kometen lægges ud som pdf-fil. Bestyrelsen vil drøfte mulighederne mht. at lægge Kometen på nettet evt. med forsinkelse.

Tonni er kommet med i styregruppen for Astronomiår 2009. MAF håber at have det transportable Open Air Planetarie klar til 2009.

Hans kunne fortælle, at der skal bygges ny præstegård i Engesvang, men det ser ud til at MAF kan få lov til at blive i konfirmandstuen.

3) Ole udleverede kopier af regnskabet og gennemgik de forskellige poster i regnskabet.

Regnskabet blev godkendt med applaus. Dernæst orienterede Ole om budgettet for år 2008.

Det blev foreslået, at Kometen evt. kan sendes som mail til de medlemmer, som måtte ønske det. Dette vil kunne spare nogen porto.

4) Der var ingen indkomne forslag.

5) Kontingentet var foreslået uændret fra sidste år til:

270 Kr. (familie kontingent), 200 Kr. (enkeltmedlem) og 50 kr (junior)

Forslaget blev godkendt.

6) Valg til bestyrelsen.

Martin Sillasen, Jean Laursen, Lars Zielke og John Yde blev genvalgt til bestyrelsen.

Poul Græsbøl og Nikolaj Haarup blev valgt som suppleanter. Se konstitueringen på side 2.

Kristian Kristensen blev valgt til revisor. Jan Mortensen blev valgt som revisor suppleant.

7) Evt.

Der var en kort debat om mulighederne for at få en mere varig aftale på Cassiopeia eller etablering af et permanent sted for foreningen.

MERKUR

Efter generalforsamlingen fortalte Hans om de seneste begivenheder med Messenger-sonden besøg ved Merkur og viste nogle af de nyeste billeder taget fra Messenger. Messenger skal passere Merkur 3 gange for så til sidst at gå i kredsløb om planeten.

Messenger kan fotografere med detaljer helt ned til 15 m . Mariner 10, som besøgte Merkur i 1974-75, kunne kun registrere detaljer på ca. 1,5 km.

NASA holder pressemøde d. 31.01.08 (dagen efter generalforsamlingen) om Messengers seneste opdagelser på Merkur.

Europa og Japan planlægger også opsendelser til Merkur.

Husbytte med familie i Syd Afrika

Hanne Lykkegaard informerede om muligheden for at ”bytte hus” med en familie fra Cape Town i ca. en uge. Familien fra Syd Afrika vil gerne bytte hus med en familie i Midtjylland.

Kontakt Hanne Lykkegaard for mere information: Lykkegaardhanne@yahoo.dk

Beretning for 2007

Medlemsmøder:

I løbet af året har der været afholdt 7 møder med foredrag af bl.a Martin Krabbe Sillasen, Hans Kjeldsen, Jørgen Christensen-Dalsgaard, Lars Zielke og undertegnede..

Grundkursus

I foråret blev der plads til 3 grundkursusaftener. Vi er nået ud af Solsystemet og hørte blandt andet om stjernedannelse. Med tiden ender vi i det nydannede Univers, hvor vi ikke kan se noget som helst fordi lyset endnu ikke er brudt igennem. Forhåbentlig ryger vi ikke forbi nulpunktet og ud af Universet. Det er jo ikke sikkert, at vi kommer hjem igen.

Hvis ikke jeg vidste det før, så opdagede jeg i efteråret, at grundkursus er populært. Jeg fik en del forespørgsler på om vi da ikke snart skulle i gang. Hans rejste meget på det tidspunkt. Derfor måtte vi vente med godbidderne her til vinter/forår.

Jubilæum:

2007 var jubilæumsår for Midtjysk Astronomiforening. Den 12. juni var det 10 år siden, at vi holdt stiftende generalforsamling her i konfirmandstuen. Jubilæet blev fejret 21. april på Cassiopeia. Fra 13 til 14 kunne man gå rundt på pladsen og se på teleskoper og udstilling af billeder. Kl. 14 var der taler ved undertegnede og borgmester Carsten Kissmeier. Skydetagsobservatoriet blev herefter officielt indviet. Kissmeier klippede snoren – hvilket resulterede i, at taget helt automatisk rullede af. Herefter var foreningen vært ved et lille traktement, og eftermiddagen skulle have fortsat med solobservationer, men så gavmilde var vejrguderne trods alt ikke. Dagen startede med flot solskin, men hen over middag bredte skyerne sig så solobservationer og de planlagte observationer om aftenen måtte opgives. Omkring kl. 17 lukkede vi pladsen ned igen.

Vi fik også gaver.

Fra Astro i Ålborg var der en 20x60 kikkert og to flasker vin

Formand Hauge i Herning dukkede også op med to flasker vin

Ea Sprogø kom med en bog: Stjerne Guiden

Endelig var der en gave på 1000 kr. fra Ikast-Brandø Kommune.

Besøgstallet lå omkring 60.

Stormøde

Årets stormøde på Silkeborg Seminarium havde Steen Hannestad som foredragsholder. Emnet var mørkt stof og mørk energi, og det er ikke lige de mest letforståelige områder inden for astronomiens verden. Det kan vi høre om mange gange uden at tage skade. Vi fik et rigtig godt foredrag og der var omkring 50 tilhørere.

Cassiopeia

Og nu hvor vi er ved Cassiopeia kan vi lige så godt gøre den færdig.

Skydetagshuset blev færdigt for godt og vel et år siden. Vi har slet ikke brugt det til dets formål i hele 2007 fordi 10"-eren som bekendt gik i stykker. Den del, som hele teleskopet drejer om, var revnet. Havde vi forsøgt at bruge teleskopet ret meget længere var det måske endt med, at det var

gået på gulvet for os. Så galt gik det heldigvis ikke. Vores medlem, Harry Timm, konstaterede omtalte revne og da man ikke bare kan købe en ny del, tilbød Harry at lave en ny. Den maskine, som den skulle laves på, har bare en arbejdsbukkel på 6 uger, så der blev ikke noget hul til vores dims.

Det har været meget frustrerende for mange af os at vente på. På bestyrelsesmødet her i januar kom Ole i tanker om et andet medlem, som arbejder inden for samme område - Kenneth Christensen. Han har endnu ikke været i foreningen. Dagen efter ringede jeg til ham, og han var villig til at hjælpe os med problemet med det samme. Han fik stumpen om lørdagen - om tirsdagen ringede han og fortalte, at nu var den færdig!

Observationsaftener

Teleskop og teknikgruppen tager sig af observationsaftenerne, og aldrig har vi haft så mange planlagte. Kun vejret aflyser sådan en aften, men det sker jo desværre også temmelig ofte. Alle obsaftener placeres på fredage, hvor Månen ikke generer for meget. Fredage bruges selvfølgelig fordi de fleste så ikke skal spekulere over om man nu også kan komme op til tiden næste dag.

Ulempen er at mange betragter fredag aften som hellig. Det er familiens hyggeaften.

Under alle omstændigheder er en observationsaften et rigtig godt tilbud. Her er altid adskillige teleskoper, så man kan se mange forskellige objekter. Desuden kan man få et godt indtryk af, hvad forskellig apertur kan yde.

Nu er 10"-eren også langt om længe repareret og klar til brug. Det er mindre end 14 dage siden at Kenneth Christensen fik overdraget teleskopet og nu står det klar til brug på Cassiopeia. Vi skal til at lære at bruge det og så mange som muligt skal have lært det. Når man er dus med apparatet er man velkommen til at benytte en hvilken som helst klar aften til observationer. Tak til Kenneth for en hurtig og effektiv indsats.

Teleskop- og teknikgruppen

Denne gruppe er meget aktiv og holder mange møder. De indrømmer selv, at en del af det de arbejder med er noget nørdet. Men det skal ikke afholde andre fra at deltage i møderne. Der er ingen tilmelding til gruppen. Man dukker bare op, hvis der er noget man har interesse for. Hvis du har investeret i eget teleskop og har et problem med det, så møder du bare op. Deltagerne er mere end villige til at hjælpe.

Kometen

Bestyrelsen har vedtaget at Kometen ikke skal lægges på nettet som pdf-fil. Vi tror, den bliver mindre læst, og dem, der ikke kommer meget til møder, bliver lige mindet om, at vi eksisterer, når Kometen lander i postkassen. Portoer er steget, og det er ikke nemt at tegne annoncer, så det giver et lille økonomisk problem. For at kompensere for det har vi besluttet at sløjfe juni nummeret. Da er vi alligevel gået på sommerferie og augustnr. kommer tidsnok til at informere om efterårets møder. Vi efterlyser stadig flere skribenter til bladet. Det behøver absolut ikke være lange artikler. Skriv om en observation – stor eller lille er ligegyldigt.

Hjemmesiden

Vi har en flot og overskuelig hjemmeside takket være Lars Zielke. Samtidig er han god til at holde den opdateret med det sidste nye. Besøgstallet indikerer også, at mange andre end vores medlemmer klikker ind på siden. Det kan ikke være bedre!

Starparty

I flere år er det blevet ved snakken om, at Midtjysk Astronomiforening skulle lave et starparty, men det er blevet ved snakken. I sommer var Allan Rasmussen og Lars Zielke til starparty på Fyn. Her fik de så meget inspiration, at de omgående gik i gang med at forberede et, da de kom hjem. Det blev afholdt i Ejstufholm i september. Det var rigtig godt tilrettelagt og særdeles velbesøgt. Der kom gæster fra hele landet. Der var mange foredrag og aktiviteter, ja, det lykkedes sandelig også at komme til at observere. Det blev en kæmpesucces, som bliver gentaget til sommer. På det tidspunkt var budgettet lidt stramt så vi var lidt bekymrede for, om det skulle give underskud. Den bekymring kunne vi spare os. Lars har afleveret et regnskab til Ole, og det viser et overskud på ca. 3000kr.

Aktiviteter ”uden for huset”

I januar havde vi besøg på Cassiopeia af 25 ottendeklasseelever fra Kornmod Realskole i Silkeborg. Allan og jeg besøgte to ottendeklasser i Kibæk. Ca. 50 unge mennesker. Da var vi på, men det gik fint og de havde en god oplevelse. I oktober besøgte jeg for anden gang spejderne i Brande. Desværre gik det klare vejr hurtigt over, så de måtte i stedet høre om Solsystemet inden døre. Der var mange spørgsmål fra en flok lydhøre børn. I november var Bent Tvermose og jeg på besøg på en naturskole ved Mos Sø. 16 unge mennesker fra hele landet på naturvejlederkursus fik en god time under en flot stjernehimmel og derefter lærte de at bruge et drejeligt stjernekort. Bent viste Jorden og Månens bevægelser. Først 22.40 fik vi lov at holde fri en lørdag aften. Martin Sillasen og Bent Tvermose holder kurser for lærere. Her bliver der også reklameret for Midtjysk Astronomiforening

Medlemmer.

2007 slutter med et medlemstal på 106. Det må siges at være ganske tilfredsstillende, og foreløbig har vi ikke mistet medlemmer til den nye forening. Tværtimod har vi et godt samarbejde med dem.

Hvad skal der ske i 2008?

10⁷-eren er langt om længe færdig, og vi skal have uddannet så mange som muligt til at bruge. Dette er en opgave, som vi straks tager hul på. Det er også nævnt et par gange, at vi er ved at gøre klar til det næste projekt og det har et meget fint navn: *Verdens Første Transportable Digitale Open Air Planetarium.*

Det består af:

- et 15” Obsessionteleskop
- et kamera anbringes på teleskopet
- billedet sendes trådløst til små monitorer, som publikum har fået udleveret.
- fra publikums midte udpeges objekterne, som teleskopet er rettet mod, med laserpointer.
- kameraet kan stacke billederne, sådan at objekterne kan ses i farver.

Det hele anbringes på en trailer, så det kan bruges på Cassiopeia, men også tages med ud til skoleklasser, spejdere og andre, som vil have besøg af os.

Vi forventer at systemet vil give publikum en helt sublim oplevelse af stjernehimlen og rummet. En oplevelse som forhåbentlig kan være med til at skabe interesse for naturvidenskab. I mange år har der været størst interesse for de humanitære studier. Vi kan forhåbentlig være med til at trække flere unge til den naturvidenskabelige side.

Nr. 16 - 17. april 1997
49. årgang.

WALT DISNEY'S

Pris kr. 14,50

ANDERS AND & Co.

Legenden om

Nostraandus
...Side 4

Der har været en del hemmelighedskræmmeri om MAF's næste store projekt, *Verdens Første Transportable Digitale Open Air Planetarium*. Det er dog kommet Kometens redaktør for øre, at inspirationen til de første arbejdstegninger er hentet hos ovenstående populærvidenskabelige magasin . . .

Nikolaus Kopernikus

Af Ole S. Hansen

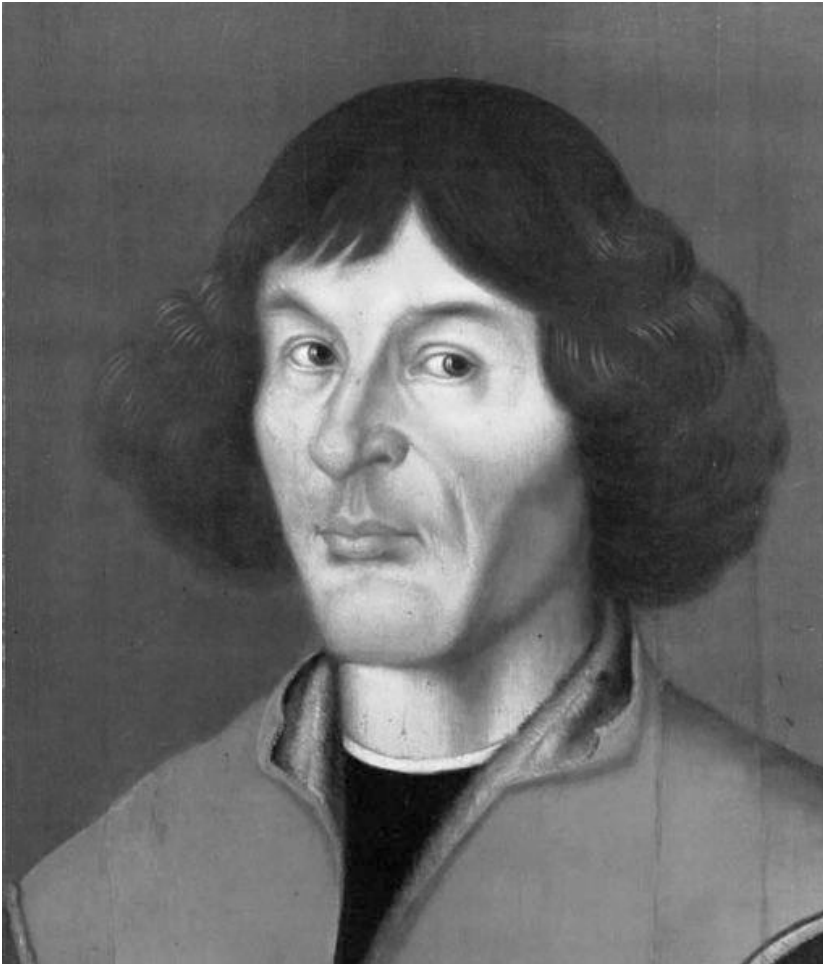
Oplysninger samlet fra:

(http://www.polska.dk/kendte_nikolaus_Kopernikus.htm)

(http://no.wikipedia.org/wiki/Nikolaus_Kopernikus)

(http://da.wikipedia.org/wiki/Nikolaus_Kopernikus)

Født 19. februar 1473, død 24. maj 1543

Nikolaus Kopernikus (Niklas Koppernigk) blev født i Thorun (Toruń) i Det kongelige Preussen, i dag i Polen. Han kommer fra en købmandsfamilie. Hans far var en velhavende købmand og embedsmand. Faderen døde, da sønnen var ti år gammel. Efter faderens død boede Kopernikus hos sine onkler, Lukas Watzenrode, fyrstbiskop af Ermeland og Tilman von Allen, borgmester i Thorn. Som 17-årig rejste Kopernikus til Kraków og i perioden 1491-94 studerede han ved universitetet i Kraków – Akademia Krakowska (i dag Uniwersytet Jagielloński) – her var han elev hos blandt andet Wojciech Brudzewski (latinsk Albertus de Brudzewo). I Kraków studerede han teologi, medicin, matematik og astronomi. Under sine studier i Kraków valgte han at ændre sit

fødenavn til det latinske Nikolaus Kopernikus. Efter studierne i Kraków rejste han i 1496 til Italien, hvor han studerede både i Bologne og Padova.

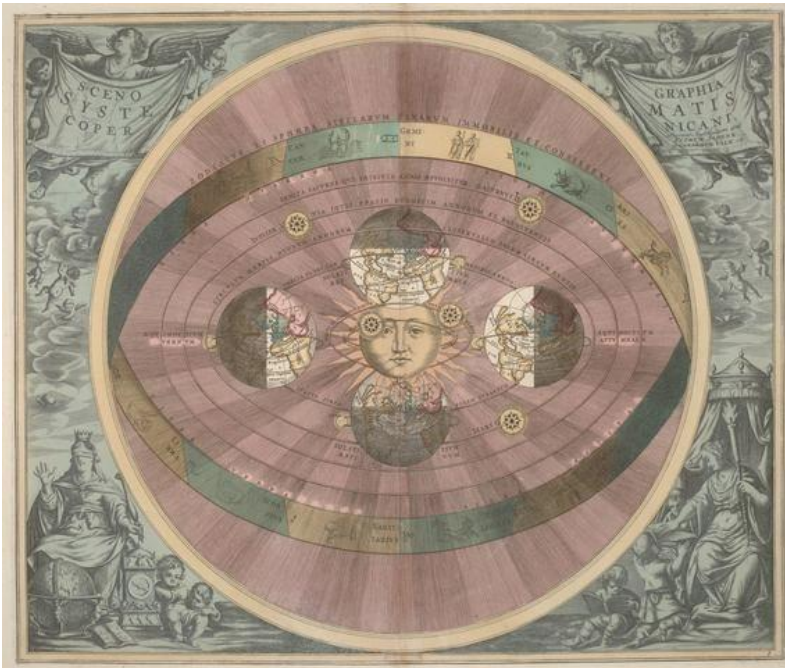
Da han returnerede til Det kongelige Preussen, praktiserede han medicin, selv om hans officielle hverv var administrator for hans onkel, bispem i Olsztyn.

En ung, tysk matematisk professor ved navn George Rheticus blev så fascineret af Kopernikus' arbejde, at han arbejdede 2 år hos ham indtil Kopernikus' død.

Kopernikus flyttede siden hen til byen Frauenburg, hvor han byggede sit eget observatorium, hvorfra han praktiserede astronomi i sin fritid.

Det var også her, han skrev værket om det heliocentriske system - "De Revolutionibus Orbium Coelestium" som blev trykt og udgivet i sin helhed af Rheticus i 1543, samme år som han døde. Det fortælles at han modtog et trykt eksemplar af værket på sit dødsleje.

Den heliocentriske model

Da Kopernikus udviklede sin solcentrerede model (heliocentriske) i perioden 1505-1515, gjorde han op med modellen med Jorden som centrum i solsystemet. Han udtrykte håb om, at hans værk måtte komme kirken til nytte i spørgsmålet om kalenderreform. Hans mål i astronomien var at udvikle Ptolemæus' verdensmodel ved at tillade sig matematisk frihed, uden at tage hensyn til det dominerende verdensbillede og datidens "sunde fornuft", som især kirken ønskede at beholde. Det

var på dette tidspunkt den anerkendte holdning, at Jorden var centrum i hele universet (geocentrisk) med områder som himmeriget og helvede liggende længere ude. Derfor anså man Jorden for at være noget helt unikt, det centrale og dermed vigtigste i hele universet, og dette ødelagde Kopernikus' nye verdensbillede. Så med Kopernikus' opdagelse ændredes dagligdagens syn på menneskets plads i universet for altid. Bog II til IV er en matematisk redegørelse for den nye planetteori, som minder meget om Ptolemæus' *Almagest* og understreger Kopernikus' bemærkning i forordet *Mathemata mathematicis scribuntur* - matematik skrives for matematikere. I dette forord afslører Kopernikus nogle af de grunde, der havde bevæget ham til at udarbejde en ny astronomi, der "strider mod astronomers traditionelle opfattelse og næsten mod den sunde fornuft." Kopernikus' verdensbillede medførte en stærk forenkling af mange forklaringer på himmellegemers virkelige og tilsyneladende bevægelser. Den katolske kirke kunne ikke tillade dette, da de stod fast på, at Jorden var centrum, og det endte med, at Kopernikus måtte afsvære sin påstand og tro på det heliocentriske system. Dermed mistede kirken ikke ansigt og beholdt sin enorme magt. Den katolske kirke anerkendte faktisk først det heliocentriske verdensbillede i 1992. Selv var Kopernikus meget kristen, men han havde formentlig ikke set det ukristne i sit verdensbillede. Grunden til at folk fandt verdensbilledet ukristent, var på grund af en passage i 1. Mosebog, der siger, at Gud skabte Jorden først og derefter Solen og stjernerne. Kirken mente, at det, han havde skabt først, måtte være det centrale. Kopernikus' udgivelse blev faktisk placeret under pavens register over forbudte bøger indtil 1835. Så heraf kan man se, hvor lang tid det tog kirken, især den katolske, at acceptere og godkende Kopernikus' verdensmodel. De har ikke kunnet lide hans opfattelse af, at Jorden ikke var i centrum, men til sidst godkendte de den, dog først i 1992, hvilket ikke er så mange år siden.

Kopernikus var en af renæssancens store personligheder. Selvom han havde titler som astronom, præst, matematiker, læge, fysiker, dommer, guvernør, administrator, diplomat, økonom og soldat, er han nok mest kendt som astronom, og personen bag den heliocentriske teori. Den skulle vise sig at blive grundlaget for den moderne astronomi.

Kopernikus' verdensbillede - det heliocentriske verdensbillede - vil sige, at Solen er centrum i solsystemet, og Jorden sammen med de andre planeter roterer omkring Solen, contra det geocentriske verdensbillede hvor Jorden er centrum.

Den kopernikanske verdensbillede kunne forklare den retrograde bevægelse (sløjfebevægelsen), og var et noget enklere system end det geocentriske, der krævede mange epicykler.

Epicykler var det, de tidligere astronomer brugte til at forklare de fejl, det geocentriske verdensbillede præsenterede. De kunne jo se den retrograde bevægelse, men kunne ikke forklare den uden epicykler.

Man siger, at Kopernikus ikke havde brug for epicykler i sit verdensbillede, men dette er ukorrekt. Der var visse fejl ved Kopernikus' teori, blandt andet at han troede, at planeternes baner var cirkelformede. I dag ved vi at banerne er elipseformede. Dette gav nogle uforklarlig fejl i hans beregninger og observationer af stjernehimlen. Så Kopernikus benyttede også epicykler til at forklare usikkerhederne.

Det var med pave Leo X's ønske i 1514 om en præcis metode til at fastlægge Påsken, at Kopernikus sammen med andre teologer og astronomer blev involveret i arbejdet. Og gennem dette arbejde med at observere himmellegemerne og foretage målinger af år og måneder, opdagede han en masse problemer og unøjagtigheder omkring Ptolemæus' verdensbillede, som var det, man accepterede på den tid.

Han opdagede også, at disse problemer kunne løses, hvis Jorden blev sidestillet med de andre planeter og anbragt i sin egen cirkelbane omkring Solen.

Kopernikus' heliocentriske verdensbillede var et kvantespring for astronomien.

Senere blev det dog forbedret af Johannes Kepler, bl.a. fordi Kopernikus stadig beskrev planeternes baner som perfekte cirkler, mens Kepler beviste, at de faktisk er elliptiske.

Ironisk nok ville den selv samme kirke, som ansatte Kopernikus, ikke acceptere hans teori, og den ydede stor modstand omkring dette heliocentriske verdensbillede, som gjorde op med ideen om, at Jorden og mennesket var det vigtigste i Universet.

Den katolske kirke anerkendte først det heliocentriske verdensbillede i 1992! Og havde bogen om det heliocentriske system, placeret under pavens register over forbudte bøger indtil 1835.

Dele af heliocentriske teori blev udgivet i 1539 med den protestantiske kirkes accept, medens det samlede værk med titlen – "De revolutionibus orbium coelestium" - først blev udgivet i 1543 efter Kopernikus' død. Værket blev dog hurtigt et standardværktøj for senere astronomer.

Personen Nikolaus Kopernikus:

Kopernikus' barndomshjem i Toruń og Monument over Kopernikus i Warszawa

Mange af er af den enkle opfattelse, at Kopernikus er polsk, men Kopernikus' nationalitet har været til debat mange gange og behandlet af tyske og polske forfattere siden det 19. århundrede. Andre mener at han burde betegnes som fælles polsk-tysk.

Uoverensstemmelserne ses blandt andet i måden at navngive ham. På tysk kaldes han Nikolaus Kopernikus, fra det latinske Kopernikus der igen kommer fra Koppernigk. På polsk skrives navnet som Mikolaj Kopernik.

Kopernikus blev som nævnt født i Thorun (Toruń) - en selvstændig byrepublik i delstaten Det kongelige Preussen - der var i union med den polske krone og en provins i Det polske Kongedømme. Alligevel havde Thorun sin egen lovgivning, hær, parlament, valuta, retssystem og diplomatiske repræsentationer og havde tysk som officielt sprog. Kort før Kopernikus fødsel havde Thorun accepteret den polske konges overhøjhed som følge af konflikten mellem Den tyske Orden og den prøjsiske befolkning. For selvom de fleste indbyggere var tysksprogede, betragtede de sig hverken som polakker eller som tyskere, men som prøjsere. Prøjsen på dette tidspunkt må ikke forveksles med den senere Brandenburgeste-Prøjsiske delstat.

Selvom Koperinkus utvivlsomt har talt flydende tysk, er der ikke en sikker bestemmelse af hans modersmål ligesom med hans nationalitet. Man ved med sikkerhed, at hans mor var af tysk afstamning, medens det er mere uklart med faderens (Nikolas Koppernigk). Han har boet i Kraków, som havde både en polsk og en tysk befolkning. Efternavnet Koppernigk (Kopernik) kan stamme fra det nedertyske Kopper (kobber), som kan støtte argumentet for faderens tyske afstamning. Men for at fastholde forvirringen, så kan det også komme fra det polske ord "koper" (dill – foeniculum vulgare). Desuden indeholder navnet også det polske suffiks –nik. Hvilket kan pege på faderens polske ophav. Så det ene udelukker ikke det andet! Man har heller ikke noget bevis for, at Nikolaus Kopernikus kunne tale polsk. Alle hans efterladte værker er enten på latin eller tysk. Til "forsvar" herfor kan anføres, at polsk på daværende tidspunkt kun sjældent blev brugt som skriftsprog. Da Kopernikus studerede i Bologna, indskrev han sig på universitetet som tysk, hvilket de fleste polske studerende også gjorde, da der ikke fandtes nogen polsk forening der. Fra hans tid ved universitetet i Padova viser arkiverne imidlertid, at han indskrev sig under "natio polona" (den polske nation). I dag betragtes Kopernikus som polak, hvilket tillægges hans fødested som i dag ligger i Polen. Og selvom befolkningen på hans tid havde bestemte tilhørsforhold, spillede nationalitet ikke så vigtig en rolle, som den gør i dag. Folk betragtede sig dengang ikke som primært polakker eller tyskere, men som prøjsere.

Ny dansk astronomi-musical

Af HENRIK LYDING – jp.dk

Musicals om astronomer ses sjældent. Men om godt et års tid får en ny stor dansk musical om den danske astronom Ole Rømer urpremiere.

Meget passende i Det Internationale Astronomiår 2009. Nyt Dansk Musikteater står bag ”Stjernernes nat”, der spiller fra fredag den 20. februar 2009 i Musikhuset Aarhus og derefter turnerer landet rundt frem til midten af april.

Musicalen, der komponeres af Kim Sørensen og har tekst af Thomas Malling og Thomas Høg, fortæller en dramatisk historie om et dansk renæssancemenneske, der nåede længere end mange af sine samtidige i studiet af universets gåder, men som også kæmpede en voldsom kamp mod kirken, kongehuset og den videnskabelige orden.

Hovedrollen som Ole Rømer synges af Jesper Lundgaard, og som den sorte engel Tatiana skal Sofie Lassen-Kahlke for første gang prøve kræfter med en skurkerolle. Desuden medvirker blandt andre Søren Launbjerg, Nicoline Møller, Flemming Bang, Martin Loft og Lisbeth Kjørulff.

Daniel Bohr sætter i scene. Det var Nyt Dansk Musikteater, der i efteråret stod bag musicalen ”Lyset over Skagen”, lige som man tidligere blandt andet har spillet ”Peter Sabroe”, ”Egtvedpiggen” og ”Den Blå Karrusel” – alle sammen musicals, der omhandler temaer eller foregangspersoner indenfor dansk kultur og kulturhistorie.

Hovedrollen som Ole Rømer synges af Jesper Lundgaard, og som den sorte engel Tatiana opleves Sofie Lassen-Kahlke. Foto: Nyt Dansk Musikteater.

ROELSGAARD
KOPI & PRINT

Print
i alle
størrelser

Silkeborgvej 37
7400 Herning
97 22 20 55

print@kopi-print.dk

PROGRAM FOR FORÅR 2008

Medlemsmøder

5.03 kl. 19:30

Martin Sillasen: Historien om Big Bang

3.04 kl 19:30

Hans Kjeldsen: Aktuelt nyt

7.05 kl 19:30

Phd-studerende Christoffer Karoff:
Solens aktivitet, solpletter, solflares, etc.

11.06 kl. 19:30

Sæsonafslutning på Cassiopeia med grill

Grundkursus

Datoer for forårets grundkursus, som omhandler kosmologi og Big Bang, bliver:

Mandag den 25. februar kl. 19:30

Mandag den 10. marts kl. 19:30

Mandag den 31. marts kl. 19:30

Programmet for Teleskop Og Teknikgruppen

13. februar	kl. 19:00	Møde Teleskop og teknikgruppen.
29. februar	kl. 19:00	Observationsaften på Cassiopeia.
7. marts	kl. 19:00	Observationsaften på Cassiopeia.
12. marts	kl. 19:00	Møde Teleskop og teknikgruppen.
28. marts	kl. 19:00	Observationsaften på Cassiopeia
4. april	kl. 19:00	Observationsaften på Cassiopeia.
9. april	kl. 19:00	Møde Teleskop og teknikgruppen.
25. april	kl. 19:00	Observationsaften på Cassiopeia.
30. april	kl. 19:00	Møde Teleskop og teknikgruppen.
14. maj	kl. 19:00	Møde Teleskop og teknikgruppen.
4. juni	kl. 19:00	Møde Teleskop og teknikgruppen.

NERMI TJØRRING
Electronic- Radioforretning

N.E.R. MIKKELSEN
TJØRRING HOVEDGADE 41
7400 HERNING
TELF. 9726 7385

Panasonic Center

Prøv vort serviceværksted

97 26 73 85

www.nermi.dk